

ELS ESTATUTS D'AHIR I D'AVUI

• Les reformes estatutàries pretenen frenar interpretacions antiautonomistes de la Constitució

JAVIER PÉREZ ROYO

CATEDRÀTIC DE DRET CONSTITUCIONAL DE LA UNIVERSITAT DE SEVILLA

Entre els processos *estatuents* del 1979-83 i els de reforma estatutària d'aquest any hi ha una diferència fonamental. Llavors no sabíem el que estàvem fent. Avui sí que ho sabem. El 1979-83 teníem coneixements teòrics, de naturalesa bàsicament acadèmica, sobre la descentralització política. Avui tenim coneixements polítics sobre l'exercici real i efectiu del dret a l'autonomia a l'Estat políticament descentralitzat construït a partir de la Constitució del 1978.

L'experiència en l'exercici del dret a l'autonomia és el que està en l'origen de les reformes estatutàries. Sobretot el contrast entre l'experiència anterior i posterior al Govern del PP, en particular el de la segona legislatura, quan va disposar de majoria absoluta. Aquest ha estat el desencadenant dels processos de reforma. En aquesta última legislatura vam poder comprovar que si bé no era possible posar fi a l'experiència de descentralització política que s'havia posat en marxa després de l'aprovació de la Constitució, sí que era possible que se n'aturés l'avanç i fins i tot que es produïssin retrocessos en l'exercici del dret a l'autonomia.

En l'origen de les reformes estatutàries hi ha la por a perdre part del que ja s'havia conquistat. Amb la redacció dels estatuts d'autonomia del 1979-83 no és possible afrontar una política reductora del contingut i l'abast de l'exercici del dret a l'autonomia per part d'un Govern de la nació amb majoria parlamentària suficient. Això és el que es va poder comprovar en la legislatura 2000-2004 i només era el començament.

L'objectiu de les reformes estatutàries és impedir precisament que això pugui tornar a passar. Es tracta d'incorporar al bloc de la constitucionalitat, mitjançant una nova redacció dels estatuts d'autonomia, la interpretació més autonomista possible de la Constitució. Les reformes dels estatuts pretenen

limitar la llibertat d'interpretació de la Constitució per part del Govern de la nació pel que fa al contingut i l'abast de l'exercici del dret d'autonomia. De qualsevol Govern, sigui del color que sigui. Es tracta, en la mesura del que sigui possible, de cancel·lar l'ambigüitat de la Constitució en aquest terreny, excloent la possibilitat de poder fer una interpretació reductora de l'exercici del dret a l'autonomia. Això explica l'extensió de les proposicions de llei de reforma, l'anomenat *blindatge de competències*, etcètera.

AQUESTA ÉS LA raó per la qual el PP està radicalment en contra de les reformes estatutàries. Aliança Popular (AP) no va estar d'acord amb la inicial posada en marxa de l'Estat de les autonomies. Durant tota la dècada dels anys 80 va portar al seu programa electoral la reforma de la Constitució per tal de "reconduir" l'aventura autonòmica. Fins al congrés de Sevilla, on AP es va refundar com a PP, no es va acceptar de manera expressa l'Estat autonòmic. Però es va acceptar com un mal necessari, no pas com una cosa desitjable. La descentralització política que s'havia aconseguit era el resultat d'un moment de debilitat de la dreta espanyola. Era el límit del que era tolerable. I el que era desitjable era anar rebaixant el contingut i abast de l'exercici del dret a l'autonomia. No anar mai més enllà. Això explica la intransigència absoluta del PP a qualsevol projecte de reforma, constitucional o estatutària.

Les reformes estatutàries que s'estan aprovant suposen, en conseqüència, la derrota més absoluta de l'estratègia del PP pel que fa a l'estructura de l'Estat. No perquè es trenqui Espanya, que el PP sap perfectament que no es trencarà, sinó perquè es produeix un canvi substancial en la fórmula de descentralització política que la direcció actual del PP considera indispensable per tornar a ser el partit de govern d'Espanya.

El que no s'entén és la posició d'ERC. Quan vaig sentir l'entrevista que **Carles Francino** va fer a **Josep-Lluís Carod-Rovira** al programa *Hoy por hoy*, em vaig quedar bocabadat. A aquestes altures del guió, el dirigent d'ERC es despenja afirmant que, si hagués previst les resistències que hi hauria a la resta d'Espanya a la reforma estatutària que el seu partit propugnava, no hauria pres la iniciativa de proposar-la, sinó que hauria optat per negociar unes quantes

lleis estatals sobre els problemes concrets més urgents per a l'autonomia de Catalunya. ¿En quin país creu que viu? ¿Que potser no coneix la història d'Espanya i la de Catalunya a Espanya almenys dels últims 125 anys?

LA SEVA proposta alternativa, a més a més, és absurda. La llei no és garantia suficient per a l'exercici del dret a l'autonomia. Allò que una majoria parlamentària fa ho pot desfer una altra majoria parlamentària. L'única manera de garantir de manera irreversible un determinat contingut i abast de l'exercici del dret a l'autonomia és la reforma dels estatuts. El que s'aprovi a Catalunya el 18 de juny vinent o a Andalusia el febrer del 2007 resultarà indisponible per a qualsevol futur Govern de la nació. És inimaginable que el PP tingui majoria de dos terços al Parlament de Catalunya o de tres cinquens al d'Andalusia per poder revisar les reformes estatutàries que s'aprovaran.

Les reformes estatutàries suposen, doncs, la normativització de la interpretació més favorable de la Constitució per a l'exercici del dret a l'autonomia i la consegüent reducció de la llibertat d'actuació en aquest terreny del Govern de la nació. De qualsevol Govern. ¿És poc? ¿S'hauria atrevit algú a pronosticar abans de les eleccions del 14 de maig del 2004 que aquest seria el tema central del debat polític a Espanya i que s'arribaria fins on s'ha arribat?

ARTICLE PUBLICAT A EL PERIÓDICO DE CATALUNYA EL 29 DE MAIG DE 2006